

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Ella Maria Linnonmaa

Ansatsi ja äänenmuodostus huilun soitonoppaissa

Mitä vuoden 2000 jälkeen julkaistuissa
suomenkielisissä huilun alkeissoitonoppaissa opetetaan
ansatsista ja äänenmuodostuksesta?

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

3.12.2021

Tekijä Otsikko	Ella Maria Linnonmaa Ansatsi ja äänenmuodostus huilun soitonoppaissa: Mitä vuoden 2000 jälkeen julkaistuissa suomenkielisissä huilun alkeissoitonoppaissa opetetaan ansatsista ja äänenmuodostuksesta?
Sivumäärä Aika	29 sivua 3.11.2021
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soiton- ja laulunopetus, huilu
Ohjaaja Arvioija	Annu Tuovila, MuT Juha Karvonen, MuM
<p>Tämä opinnäytetyö on katsaus siihen, mitä vuoden 2000 jälkeen julkaistut suomenkieliset alkeisopetukseen suunnatut huilun soitonoppaat opettavat huilun äänenmuodostuksesta ja ansatsista. Opinnäytetyön taustaksi käsittelen tämän opinnäytetyön innoittanutta ansatsin remonttiani, huilun äänenmuodostuksen ja ansatsin peruseriaatteita ja ansatsin opettamista.</p> <p>Olen analysoinut seitsemää vuoden 2000 jälkeen julkaistua, suomenkielistä, alkeisopetukseen suunnattua huilun soitonopasta. Lisäksi tarkastelen kolmea pedagogista lähdemateriaalia ja niissä esitettyjä näkemyksiä äänenmuodostuksesta ja ansatsista.</p> <p>Soitonoppaita tarkastellessa voi todeta, että ne sisältävät tietoa äänenmuodostuksesta ja ansatsista hyvin vaihtelevasti. Eroja löytyy opetustavoista ja -keinoista ja harjoitusten määrästä ja niiden tyyleistä. Muutamasta tarkastelemastani soitonoppaasta ei löytynyt mitään tietoa äänenmuodostukseen tai ansatsiin liittyen.</p> <p>Opinnäytetyö antaa yleiskuvan huilun ansatsista: sen peruseriaatteista, historiallisesta kehityksestä sekä erilaisista nykypedagogisista käsityksistä. Työ kokoaa myös yhteen tarkasteltujen huilun soitonoppaiden äänenmuodostukseen ja ansatsiin liittyvän sisällön ja voisi olla näin hyödyllinen esimerkiksi aloitteleville huilunsoitonopettajille.</p>	
Avainsanat	huilu, ansatsi, äänenmuodostus, soitonopas, opettaminen

Author Title	Ella Maria Linnonmaa Embouchure and Sound Formation in Flute Tutor Books: A Review of Finnish Beginner Flute Tutor Books Published after the Year 2000
Number of Pages Date	29 pages 3 December 2021
Degree	Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Flute Pedagogy
Supervisor Examiner	Annu Tuovila, DMus Juha Karvonen, MA
<p>This thesis provides an overview of what Finnish beginner flute tutor books published after the year 2000 teach about flute sound formation and embouchure. This thesis was inspired by my own journey of reforming my embouchure at the beginning of my Bachelor's degree studies.</p> <p>First, I introduce the basic principles of flute sound formation and embouchure. Then I examine three pedagogical source materials and their views on flute sound formation and embouchure. Finally, I analyze seven Finnish beginner flute tutor books published after the year 2000.</p> <p>The analysis of the tutor books revealed considerable differences between contents regarding sound formation and embouchure, teaching methods and in the quantity and style of exercises. Surprisingly, two of the books did not include any concrete advice on sound formation or embouchure.</p> <p>For me the review of the seven tutor books was a rewarding experience and it is now easy for me to choose pedagogical material for my beginner flute lessons. I hope this thesis will help also other flute teachers in the beginning of their career.</p>	
Keywords	Flute, embouchure, sound formation, tutor book, instrument tuition

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Oma kokemukseni ansatsin muutosprosessista	2
2.1	Historia	2
2.2	Ansatsin remonttiprosessi	3
2.3	Jälkeenpäin	4
2.4	Inspiraatio opinnäytetyöhön	5
3	Huilun äänenmuodostus ja ansatsi	6
3.1	Äänenmuodostuksen peruseräatteen	6
3.2	Huilun ansatsin historia	8
3.2.1	1700-luku	8
3.2.2	1800-luku ja 1900-luvun alkupuoli	9
4	Pedagoginen lähdemateriaali	10
4.1	Sir James Galway: <i>Flute</i>	10
4.2	Trevor Wye: <i>Proper Flute Playing</i>	11
4.3	Herbert Lindholm: <i>Flautissimo: pedagoginen huilukansio</i>	13
4.4	Pedagoginen pohdinta	15
5	Huilukoulut	16
5.1	Tiedonhaku ja valintakriteerit	16
5.2	Huilukoulujen esittely	17
5.2.1	Jaana Laasonen & Riikka Rahivaara-Tarkka: <i>Colour Flute A</i>	18
5.2.2	Katarina Fritzén, Visa Turunen & Karin Öhman: <i>Huilu ja minä 1</i>	18
5.2.3	Ainokaisa Pitkänen: <i>Huilun taikaa</i>	18
5.2.4	Ainokaisa Pitkänen: <i>Marin huilukoulu 1–2 osa</i>	18
5.2.5	Helena Heinonen: <i>Miitu Monsterin julmanhauska huilukoulu</i>	19
5.2.6	Laura Perälä: <i>Syntynyt soittamaan</i>	19
5.2.7	Marja-Leena Mäkilä & Heli Talvitie: <i>Vivo huilu</i>	19
5.3	Tutkimuskysymykset	20
6	Huilukoulujen vertailua	22
6.1	Äänenmuodostus	22
6.2	Äänenmuodostuksen peruseräate ja sen selittämisen keinot	23
6.3	Äänenmuodostus- ja ansatsiharjoituksia	24
6.4	Sointi ja äänensävy sekä sointiharjoitukset.	25

6.5	Vertailun herättämiä ajatuksia ja kehittämisehdotuksia	25
7	Pohdinta	27
	Lähteet	30

1 Johdanto

Huilusta äänen ottaminen on yksi ensimmäistä isoista haasteista, jonka vasta-alkaja kohtaa. Äänenmuodostus ei ole huilunsoitossa itsestään selvää, sillä äänen syntyminen riippuu monesta eri tekijästä, ja riippuen siitä keneltä kysyy, nämä tekijät saattavat vaihdella. Tästä syystä huilun äänenmuodostus onkin sellainen aihe, josta ei tunnu löytyvän yksimielisyyttä huilistien keskuudessa. Keskeisin asia tässä äänenmuodostuskeskustelussa on huilun ansatsi. Ansatsi, joskus myös suomeksi asete tai huuliote, tarkoittaa huulten ja kasvojen alueen lihasten asentoa puhallinsoitinta soittaessa. Vaikka kaikissa puhallinsoittimissa ansatsilla on iso merkitys, on huilunsoitossa ansatsin merkitys korostunut sen omalaatuisuuden vuoksi.

Opinnäytetyöni käsittelee huilun äänenmuodostusta ja ansatsia. Käyn työssäni läpi oman historiani ansatsini suhteen ja kuinka jouduin muokkaamaan ansatsiani radikaalisti ammattiopintojen alkuaikoina. Tämä opinnäytetyö on saanut inspiraationsa juuri tästä läpikäymästäni ansatsin muutosprosessista ja sen pohjalta löytämästäni kiinnostuksesta aiheeseen. Käyn läpi työssäni lyhyesti tämän muutosprosessin ja sen vaikutukset omaan soittooni ja opetukseeni.

Selvitän lisäksi opinnäytetyössäni minkälaista äänenmuodostukseen, ansatsiin ja sointiin liittyvää sisältöä on vuoden 2000 jälkeen julkaistuissa, suomenkielisissä huilun alkeissoitoppaissa. Keskeisiä kysymyksiä tässä selvitystyössä on ollut, minkälaisia äänenmuodostuksen opetuksen keinoja sekä minkälaista teoretietoa, kuvastoa ja harjoituksia huilun soitonoppaat sisältävät aiheeseen liittyen.

Tarkastelun pohjana käytän oman kokemukseni lisäksi kolmea eri pedagogista lähdettä. Käyn läpi tässä työssä näiden lähteiden esittämät käsitykset huilun äänenmuodostuksesta ja ansatsista sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Pohdin näitä eri käsityksiä sekä tarkastelemistani huilun soitonoppaista löytämiäni aiheeseen liittyviä sisältöjä oman kokemukseni ja opetukseni näkökulmasta.

2 Oma kokemukseni ansatsin muutosprosessista

Tämä opinnäytetyö sai inspiraationsa ansatsini muutosprosessista. Käytän tästä lähin ansatsin muutosprosessista termiä ”ansatsin remonttiprosessi”. Remonttiprosessilla tarkoitan tässä opinnäytetyössä jonkun soittoteknisen asian isoa muutosprosessia, muokkaamista tai uudelleen opettelua, joka on vaikuttanut soittajan musiikilliseen kehitykseen merkittävästi.

2.1 Historia

Aloitin huilun soittamisen seitsemänvuotiaana musiikkiopistossa. Kävimme opettajani kanssa opintojeni alkuvaiheessa säännöllisesti soittotunneilla läpi hyvää soittoasentoa sekä ansatsia. Huilun soittaminen tuntui minusta luontevalta ja nautin siitä. Ensimmäisinä vuosina minulla ei ollutkaan sen suurempia ongelmia ansatsin tai ergonomian kanssa. Kuitenkin jostain syystä pikkuhiljaa ansatsini alkoi muuttua toispuoliseksi ja epäsymmetriseksi, puhallusaukkoni ei ollut enää huulieni keskellä. Tämän seurauksena, jotta sain ilmapirran osumaan puhallusaukon reunaan oikeassa kulmassa, kasvojeni vasemman puolen lihakset joutuivat tekemään paljon enemmän töitä oikeaan puoleen verrattuna.

Tilanteeni paheni vähitellen ja ansatsini toispuolisuus aiheutti jäykkyyttä sekä kipua esimerkiksi poski- ja leukalihaksissani sekä niskan ja hartioden alueella. Tilanteeni oli lopulta niin paha, että jo lyhyen soittamisen jälkeen naamani väsyi helposti, ja jouduin pitämään paljon taukoja. Lämmittelyharjoituksia piti tehdä paljon, jotta tuntui että pystyin soittamaan ylipäätään. Jouduin pinnistelemaan soittaessani saadakseni esimerkiksi kolmannen oktaavin korkeat äänet syttymään. Toisaalta myös soittamisesta palautuminen kesti kauan, lihassärky ja -jäykkyys jatkuivat soittamisen jälkeen pitkään ja olivat pahimmillaan jatkuvia.

Näin jälkikäteen ajatellen mielestäni on monia syitä siihen, miksi tilanne pääsi näin pahaksi. Siihen saattoi vaikuttaa murrosiän tuomat kehonmuutokset ja esimerkiksi hammasrautojen saaminen, jotka vaikeuttivat soittamista ylipäätään ja muuttivat huulten

asentoa. Lisäksi soittoharjoittelun lisääntyminen ja soitettavan materiaalin vaatimustason kasvaminen vaikuttivat siihen, että jatkoin soittamista kiputiloista huolimatta. Halusin päästä ammattiopintoihin hinnalla millä hyvänsä, enkä ymmärtänyt vielä siinä vaiheessa, että isot kivut eivät ole osa normaalia soittoharjoittelua. En myöskään tajunnut, että minun olisi pitänyt kertoa niistä esimerkiksi soittonopettajalleni.

2.2 Ansatsin remonttiprosessi

Päästyäni opiskelemaan Metropoliaan uusi opettajani huomasi melko nopeasti, että ansatsini aiheutti minulle epämukavuutta. Lyhyiden keskustelujen jälkeen tulimme opettajani kanssa siihen tulokseen, että ansatsilleni on tehtävä jotain mahdollisimman pian tai en pystyisi soittamaan ammattilaistasolla jatkossa. Tilanteeni oli oikeastaan siinä pisteessä, että järkevintä olisi aloittaa täydellinen ansatsiremontti: lähteä ihan alusta, yrittää nollata ansatsini ja alkaa rakentamaan sitä uudestaan, niin sanotusti puhtaalta pöydältä. Tämä tarkoitti käytännössä huiluun puhaltamisen ja äänen ottamisen uudelleen erikseen opettelua ja huilunsoittamisen ydinasioihin palaamista. Jossain määrin tämä oli ihan kokonaan soittamisen alusta aloittamista.

Aloitimme remontin palaamalla huilunsoiton perusteisiin ja ansatsin muodostamiseen. Kävimme läpi muun muassa huulien neutraalia ja rentoa lähtöasentoa ilman huilua, suukappaleen leualle asettamista, ansatsin muodostamista ilman turhaa lihasjännitystä ja ilmapirran yhteyttä ansatsiin. Tavoitteenamme oli saada mahdollisimman rento ja symmetrinen ansatsi mahdollisimman pienellä lihastyöllä. Tämä työskentely oli ennen kaikkea fyysistä lihastyötä, ansatsin alueen lihasten käytön uudelleen opettelua.

Kehitys oli hidasta, sillä jotta lihakset oppisivat toimimaan uudella tavalla, tarvitaan valtava määrä toistoja. Huulteni ja kasvojeni lihakset väsyivät aluksi helposti, remontin alkuvaiheessa tuntui, että jo viisi minuuttia ansatsiharjoituksia oli liikaa. Remontin edetessä huomasin, että päivittäinen lihaskestävyuteni vaihteli suuresti: joinain päivinä ansatsi ja kasvojen alueen lihakset tuntuivat paremmilta kuin ikinä aiemmin, ja toisinaan tuntui taas, että mentiin jopa kehityksessä taaksepäin. Sinnikkään työn ansiosta lihakseni kuitenkin oppivat toimimaan uudella tavalla ja kestävyuteni parani pikkuhiljaa.

Lihastyön kehittymistä ja muutosta oli helppo seurata, sillä vaikka harjoittelu oli yksitoikkoista, oli se samalla suhteellisen yksinkertaista ja fyysistä luonteeltaan.

2.3 Jälkeenpäin

Remonttiprosessin intensiivisin vaihe kesti noin vuoden. Kaksi vuotta meni siihen, että tunsin oloni varmaksi uuden ansatsini kanssa ja pystyin soittamaan ajattelematta asiaa koko ajan. Itseasiassa prosessi jatkuu mielestäni edelleen ja hyvä kysymys onkin, tuleeko ansatsin kanssa ikinä valmiiksi tai tulisiko siihen edes pyrkiä. Kuitenkin olen erittäin tyytyväinen tehtyyn ansatsiremonttiin ja olen kiitollinen opettajalleni, että hän kannusti ja tuki minua sen läpikäymisessä. Tällä hetkellä soittaminen tuntuu helpolta, kasvojeni alueen lihakset ovat rennot, ansatsini on symmetrisempi ja joustava.

Olen myös iloinen siitä valtavasta henkilökohtaisesta kasvusta, jonka koen tehneeni ansatsiremontin myötä sekä muusikkona että ihmisenä. Remonttiprosessin fyysinen puoli vaati kehotietoisuutta ja oman kehon hallintaa minulle uudella tavalla. Opin tuntemaan oman kehoni kestävyyttä paremmin ja tunnistamaan tarpeettoman lihasjännityksen ansatsissani. Minulla on ansatsiremontin ansiosta paljon tietoutta huilun ansatsista, jota pystyn hyödyntämään omassa opetustyössäni oppilaitteni kanssa.

Fyysisen puolen lisäksi koen jossain määrin käyneeni läpi myös henkisen remontin. Mielestäni kasvoin muusikon lisäksi ihmisenä paljon remontin ansiosta, koska jouduin käsittelemään myös henkisesti raskaita asioita remontin aikana, kuten esimerkiksi epäonnistumisen, epätäydellisyyden ja muihin vertaamisen sietämistä. Itsetuntemukseni ja musiikillinen identiteettini on vahvistunut valtavasti ja olen ylpeä itsestäni käytyäni tämän prosessin läpi. Uuden ansatsin myötä soittaminen tuntuu monessa mielessä vapaammalta kuin koskaan aiemmin ja uskon, että tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Ansatsiremontin myötä kiinnostukseni ansatsia ja sen kehittämistä kohtaan on kasvanut valtavasti. Oman ansatsini muuttaminen on ollut mullistavaa ja olen oppinut valtavasti omasta kehostani ja soittotavastani. Tämä uusi ansatsitietoisuus on vaikuttanut paljon oman soittoni lisäksi myös siihen, miten opetan ansatsia oppilailleni. Olen yhä enenevässä määrin sitä mieltä, että huilunsoiton yksi kulmakivistä on hyvä, toimiva

ansatsi, jonka oppimiseen tulee käyttää aikaa erityisesti huilun alkeita opetellessa. Olen myös sitä mieltä, että ansatsia tulisi säännöllisesti kehittää myös edistyneimpien oppilaiden kanssa ja varmistaa, että ansatsi on edelleen toimiva eikä aiheuta esimerkiksi turhia jännityksiä.

2.4 Inspiraatio opinnäytetyöhön

Aloittelevalla huilunsoitonopettajalla on paljon, mitä pitäisi muistaa huilua opettaessa. Koko nelivuotisen koulutukseni aikana olen saanut valtavan määrän tietoa: teoriaa, harjoituksia, ohjeita, vinkkejä ja neuvoja. Informaatiotulva on ollut suuri ja olen kokenut haastavaksi valita, mitä kaikkea hyödyntää omassa opetuksessa ja miten tehdä oppitunnista järkevää kokonaisuus. Onneksi ihan kaikkea ei sentään tarvitse ulkoa muistaa, sillä paljon tietoa on kerätty soitonoppaiksi, tavallisesti huilukouluksi kutsuttaviin kirjoiksi. Käytän tässä työssä tästä lähtien huilun soitonoppaasta termiä ”huilukoulu”, koska se on tällaisista soitonoppaista suomen kielessä yleisesti käytetty termi. Näihin huilukouluihin on kerätty teoretietoja, harjoituksia ja kappaleita. Usein ne etenevät pedagogisesti eli vaikeutuen loppua kohden. Huilukoulujen käyttö on hyvin tavallista varsinkin alkeisopetuksessa, ja ne auttavat varsinkin aloittelevia huilunopettajia työssään.

Huilukouluja on kohtalaisen paljon ja ne eroavat sisällöltään toisistaan jossain määrin. Osassa on esimerkiksi pelkästään kappaleita, kun taas osassa paljon teoriaa. Osa taas noudattaa jotain tiettyä opetusmetodia, esimerkiksi Suzuki- tai Colour Flute -metodia. Opintoissani on kannustettu erilaisiin huilukouluihin tutustumista, ja niitä tutkiessani mielenkiintoni heräsi ansatsin opeuksen suhteen.

Mitä eri huilukoulut opettavat ansatsista? Miten huilun äänenmuodostus selitetään? Minkälaisia ansatsiharjoituksia nämä koulut sisältävät? Onko eri huilukoulujen välillä paljon eroja? Minkä huilukoulun pohjalta minun kannattaisi opettaa omia oppilaitani, jotta näillä tulisi mahdollisimman hyvä ansatsi? Nämä kysymykset johdattelivat minua tutkimaan asiaa tarkemmin ja perehtymään huilun äänenmuodostukseen, ansatsiin ja sen historiaan ja siihen, mitä eri huilukoulut sisältävät tähän aiheeseen liittyen ja miten ne eroavat toisistaan.

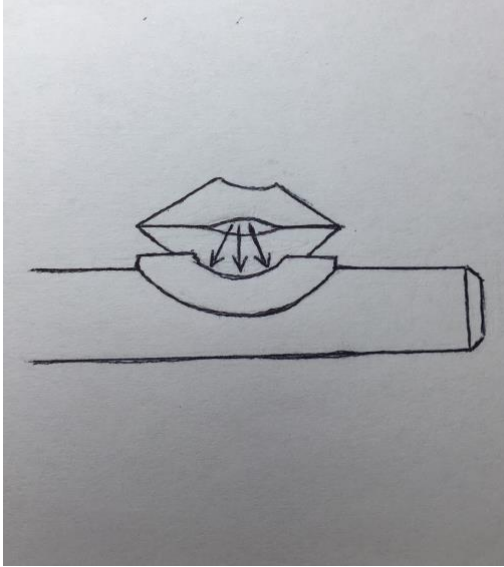
3 Huilun äänenmuodostus ja ansatsi

3.1 Äänenmuodostuksen peruseriaatteen

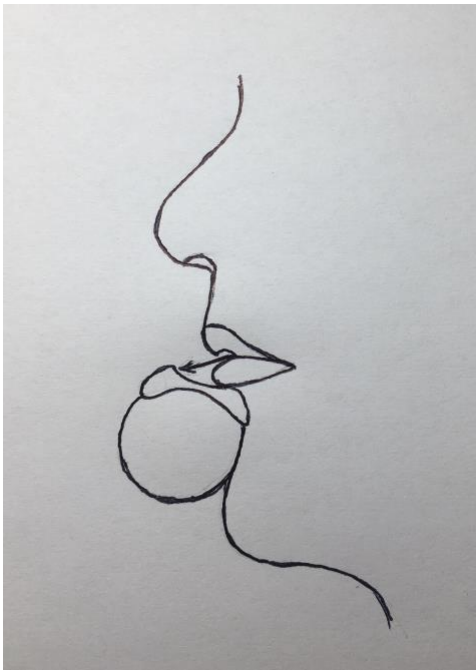
Keskityn tässä opinnäytetyössä länsimaiseen poikkihuiluun (lat. *fistula Germanica*, eng. *Western concert flute/ C flute*), jota myös suomen kielessä useimmiten tarkoitetaan, kun puhutaan pelkästä huilusta. Länsimaiseen poikkihuiluperheeseen kuuluvat myös muun muassa pikkolo-, alto-, basso- ja kontrabassohuilut, joita en käsittele tässä työssä sen tarkemmin, sillä vaikka niiden soittaminen on jossain määrin erilaista kuin tavallisen (mezzosopraano)poikkihuilun, on puhalluksen peruseriaate kuitenkin sama. (Poikkihuilu 1978, 608.)

Huilut ovat puupuhaltimiin kuuluvia soittimia, joissa ääni syntyy, kun soittajan puhalluksen ilmavirta osuu soittimen puhallusaukon reunaan ja rupeaa värähtelemään (Morris 1991, 1). Huilut jaetaan tavallisesti kahteen eri kategoriaan soittotapansa perusteella: poikkihuiluihin ja nokkahuiluihin. Poikkihuiluissa puhalletaan, nimensä mukaisesti, puhallusaukon poikki, kun taas nokkahuilussa puhalletaan suukappaleen ääniaukkoon. (Galway 1990, 3–4.) Tämä puhallusaukon poikki puhaltaminen on omalaatuinen puhallustapa suhteessa muihin länsimaissa tavallisesti soitettuihin puhaltimiin, kuten vaikka trumpettiin tai klarinettiin, joissa molemmissa soittaja puhaltaa ilmaa suoraan soittimen sisälle (Huilusoittimet 1978, 70–71).

Huilussa ääni syntyy, kun soittaja ohjaa huulillaan puhaltamaansa ilmavirtaa huilun puhallusaukon yli niin, että se osuu juuri sopivassa kulmassa puhallusaukon reunaan. Osuessaan puhallusaukon reunaan ilmavirta alkaa värähdellä ja syntyy ääni, jonka korkeutta voidaan säädellä muun muassa avaamalla ja sulkemalla huilun läppiä. (Huilusoittimet 1987, 70–71.) Huulilla on siis merkittävä rooli huilun soittamisessa: ne ohjaavat ilmavirtaa ja niillä haetaan oikea puhalluskulma äänen syntymiseksi. Tätä huulen asentoa soittaessa eli huuliotetta, joskus myös asetetai tai huulioteta, kutsutaan ansatsiksi (saks. *Ansatz*). (Lindholm 1985, 20.)

Kuvio 1. Huilun ansatsi edestäpäin kuvattuna. Nuolet osoittavat ilmavirran suuntaa (Linnonmaa, 2021).

Kuvio 2. Huilun ansatsi sivusta päin kuvattuna. Nuoli osoittaa ilmavirran suuntaa. (Linnonmaa, 2021.)

Huilun ansatsia säädellään suun ympäryksen kehälihaksilla. Kaiken kaikkiaan huilun soittamiseen ja ansatsiin osallistuu kymmeniä kasvojen alueen lihaksia. (Lindholm 1985, 23.) Näiden ansatsiin tarvittavien pienten lihasten kontrolloimisen oppiminen on yksi huilunsoiton haasteista. Huilun ansatsin opettelu voi olla vasta-alkajille hankalaa, varsinkin kun jokaisen soittajan kasvojen fysiologia on erilainen ja siksi myös jokaisen

soittajan ansatsi on erilainen. Oman ansatsin löytyminen voikin viedä aikaa ja sen etsimiseen keskitytäänkin yleensä alkeisopetuksessa paljon. (Galway 1990, 82–86.)

3.2 Huilun ansatsin historia

Huilu on soittimena hyvin vanha ja se onkin kehittynyt vuosien saatossa monin tavoin. Esimerkiksi huilujen valmistusmateriaali on vaihtunut puusta erilaisiin metalleihin ja läppäkoneistoa on kehitelty yhä toimivammaksi vuosien saatossa. (Morris 1991, 1–8.) Koska huilut ovat olleet erilaisia vuosien aikana, on myös se, miten niihin on puhallettu ja minkälainen ansatsi on koettu hyväksi vaihdellut paljon (Lindholm 1985, 24–25).

3.2.1 1700-luku

Ensimmäisiä merkittäviä huilunsoitonoppaita on Johann Joachim Quantzin kirjoittama *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, julkaistu vuonna 1752. Tätä opinnäytetyötä varten olen käyttänyt Edward R. Reillyn kääntämää englanninkielistä käännöstä teoksesta nimeltään *On Playing the Flute (2001)*. Teoksessaan Quantz antaa laajasti ohjeita niin huilunsoittoon kuin myös yleisesti muusikkouteen ja esimerkiksi kamarimusiikin esittämiseen eri instrumenttien kanssa (Quantz 2001/1752, 11, 205–266).

Quantz antaa hyvin tarkkoja ohjeita siitä, miten ansatsi tulisi muodostaa, vaikka hän kuitenkin toteaa, että jokainen soittaja on yksilöllinen ja hänen tulee muodostaa itse oman ansatsinsa. Ansatsin tulee hänen mukaansa olla leveä ja huulten kireäksi pinnoitetut. Huilun puhallusaukosta tulee olla noin puolet alahuulen peitossa, myös hampaiden etäisyys huulista oli hänen mukaansa merkittävä tekijä. (Quantz 2001/1752, 49–60.) Tästä Quantzin kehittämästä soittotavasta käytetään nimitystä ”Breitansatz” (suom. leveäansatsi) (Lindholm 1985, 24).

Quantzin mukaan hyvällä ansatsilla on mahdollista saavuttaa hyvä äänenlaatu. Quantz kuvailee vapaasti suomennettuna hyvää äänenlaatua, johon tulisi pyrkiä seuraavilla

adjektiiveilla: ”selkeä, läpätunkeva, paksu, pyöreä ja maskuliininen”. Vaikka soittimen valmistusmateriaali ja suuaukon muoto vaikuttavat paljon äänenlaatuun, on Quantzin mukaan hyvän äänenlaadun kannalta keskeisintä soittaja itse ja hänen luonnolliset huuliensa ja hampaidensa rakenteet ja taipumukset. (Quantz 2001/1752, 49–60.)

1700-luvulla huilu oli instrumenttina vielä melko kehittymätön: huiluja oli rakenteellisesti monenlaisia ja valmistusmateriaalina käytettiin puuta (Galway 1990, 20–22, 37). Tästä johtuen erityisesti intonaatio-ongelmat olivat hyvin tavallisia, eivätkä kaikki säveltäjät, kuten esimerkiksi Mozart, kirjoittaneet mielellään materiaalia huilulle (Morris 1991, 3). Quantz korostaakin teoksessaan hyvän musikaalisen korvan tärkeyttä, sillä huilisti joutui korjaamaan säveltasoa jatkuvasti erityisesti eri rekistereiden välillä. Tämä korjaaminen tehtiin huilua sisään tai ulospäin kääntämällä ja leuan ja pään liikkeillä. (Quantz 2001/1752, 57–58.)

3.2.2 1800-luku ja 1900-luvun alkupuoli

Quanzin kehittämä soittotapa ”Breitanasatz” jatkui pitkälle 1800-luvulle, mutta sen rinnalle syntyi Ranskassa vähitellen toisenlainen soittamisen tapa. Tässä soittotavassa ansatsissa huulet olivat enemmän supullaan ja irrallaan hampaista. Samalla ansatsi muuttui rennommaksi, huulia puristettiin vähemmän yhteen. Tätä soittotapaa nimitettiin nimellä ”Stülpansatz” (suom. suppusuuansatsi) ja sillä saatiin huilusta sievä, kirkas ja volyymitaan pienempi ääni verrattuna saksalaiseen Quanzin tapaan. (Lindholm 1985, 24–25.)

Ranskalaista tapaa kehittivät edelleen uudella vuosituhannella huilistit Paul Taffanel ja Philippe Gaubert. He veivät suun supistamisen vielä pidemmälle ja kutsuivat huulten asentoa soitettaessa töröttäväksi. Samalla huilua käännettiin ulospäin ja puhallusaukosta peitettiin vähemmän kuin aiemmin. Ilmavirtaa ohjailtiin leuan ja pään asemasta enemmän huulilla. (Lindholm 1985, 24-25.)

Lähemmäs nykyistä soittotapaa päästiin vuosisadan puolivälin tienoilla, kun ansatsi muuttui eteenpäin työntyneestä huulien töröttävästä asennosta enemmän poskia, leukaa ja muita kasvonlihaksia käyttäväksi. Ansatsin tukipisteiksi tarkentuivat huulten

sivuosat, jotka nojaavat hampaita vasten sekä leuankärki ja nenäanaluset. Alahuulella peitettiin enää vain 1/3-osa huilun puhallusaukosta. Lisäksi suuontelontilan eli suun sisätilan, kielen, poskien ja nielun asentoa ja sen vaikutuksia ääneen alettiin korostaa. (Lindholm 1985, 24–25.)

4 Pedagoginen lähdemateriaali

Nykyään on olemassa monenlaisia käsityksiä hyvästä huilun ansatsista. Seuraavaksi esittelen tähän työhön käyttämäni pedagogisen lähdemateriaalin: kolme erilaista huilupedagogia ja heidän näkemyksiään huilun ansatsista ja äänenmuodostuksesta. Olen pyrkinyt esittämään eri näkemykset puolueettomasti ottamatta kantaa paremmuuteen tai huonommuuteen.

4.1 Sir James Galway: *Flute*

Irlantilainen Sir James Galway (s. 1939) on yksi aikamme menestyneimpiä huilisteja. Hän on toiminut aktiivisena ja kansainvälisenä solistina 1950-luvulta lähtien sekä soittanut esimerkiksi Berliinin Filharmonikkojen huilun äänenjohtajana. Galway on myös arvostettu opettaja ja hän on perustanut kotimaassaan useita järjestöjä, joka tukevat lasten musiikkiharrastuksia.

Kirjassaan *Flute* (1990) Galway esittelee monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti huilua instrumenttina, sen soiton periaatteita ja tekniikan kehittämistä sekä harjoittelua ja yleisesti ammattimuusikkona elämistä. Galway antaa teoksessaan paljon ohjeita ansatsin muodostamiseen ja äänenmuodostamiseen sekä sanallisesti että kuvin.

Galwayn mukaan ansatsi tulee muodostaa niin, että alahuuli on leveä ja tiukka, kun taas ylähuuli on joustava ja liikuteltavissa. Vaikka Galway ohjeistaa ylähuulen liikuteltavuuteen, ei liikkeiden tulisi hänen mukaansa olla kuitenkaan niin suuria, että ne pystytään havaitsemaan ulkoapäin. Lisäksi ylä- ja alahuulen välillä tulee olla sopiva

balanssi ja paine, jotta soittamisen aiheuttama kuormitus jakautuisi tasaisesti. Galway ohjeistaa käyttämään ansatsin muodostamiseen samoja lihaksia kuin mitä käytetään hymyilemiseen ja että varsinkin aloittelijoiden tulisi harjoitella erilaisia kasvojenilmeitä ansatsinsa muodostamiseksi. (Galway 1990, 84–85, 88–89.)

Huulten puhallusaukon tulee olla Galwayn mukaan nuppineulan pään kokoinen, jotta ilmavirta voidaan keskittää kartiomaisesti. Galway ei anna ohjetta siihen, kuinka paljon huilun puhallusaukosta tulisi olla alahuulen peittämä, koska hänen mukaansa se on hyvin yksilöllistä. Galway kehottaa ylipäättänsä olemaan skeptinen ansatsiin liittyvien ohjeiden suhteen ja kokeilemaan sen sijaan mikä sopii itselle parhaiten. Yksilölliset erot ovat hänen mukaansa isoja, eikä opettajan tulisi pakottaa oppilasta tietynlaiseen ansatsiin. (Galway 1990, 84–85, 88–89.)

Hyvä ansatsi on Galway mukaan erittäin tärkeä ei pelkästään äänentuottamisen näkökulmasta vaan ennen kaikkea äänenlaadun takia. Galway ohjeistaa aina soittamaan kauniilla äänellä ja opettajia vaatimaan oppilailtaan hyvää äänenlaatua. Jotta hyvä ja samanlainen äänenlaatu voidaan saada jokaisessa rekisterissä, pitää Galwayn mukaan ansatsia muuttaa joustavasti. Jokaiselle äänelle pitää opetella oma ideaali ansatsin asento, ja tämä ansatsin asennon muokaus tapahtuu ääneltä toiselle siirryttäessä. Hänen mukaansa ansatsin asento on suorassa yhteydessä äänenlaatuun ja sointiväriin, ja sen kontrolloiminen on kätevämpää kuin esimerkiksi pallean kontrollointi. (Galway 1990, 98–102.)

Ansatsin muokkaamisen lisäksi hyvä äänenlaatu ja erilaiset sointivärit ovat Galwayn mukaan mahdollisia suun sisätilaa muokkaamalla. Hän vertaa huilunsoittamista laulamiseen ja kehottaa harjoittelemaan erilaisten vokaalien avulla suun sisätilan muokkaamista. Tässä olennaista on myös oman äänen ja äänensävyyn kuvittelemisen etukäteen ennen soittamista. Äänenlaadun ja -sävyjen kehittyminen on hänen mukaansa kärsivällisen ja pitkällisen päivittäisen harjoittelun tulos. (Galway 1990, 97–99, 102.)

4.2 Trevor Wye: *Proper Flute Playing*

Trevor Wye on (s. 1935) on englantilainen huilisti, kirjailija ja huilunsoiton opettaja. Hän on kirjoittanut useita huilunsoittoon liittyviä teoksia, mutta parhaiten hänet tunnetaan menestyksekkäästä, kuusiosaisesta huilunsoiton tekniikka- ja harjoituskirjasarjastaan *Practice Books for the Flute*. Varsinaisten harjoituskirjojen lisäksi tähän edellä mainittuun kirjasarjaan kuuluu myös lisäohjekirja *Proper Flute Playing - A Companion to the Practice Books* (1988)”.

Tässä lisäohjekirjassa Wye antaa yleisiä, käytännönläheisiä ohjeita huilun harjoittelusta, tekniikasta, soittotyyleistä, huilistina olemisesta ja huilun opettamisesta. Kirja sisältää konkreettisia sanallisia harjoituksia ja muutamia havainnollistavia kuvia esimerkiksi ansatsiin liittyen.

Wyen mukaan ei ole yhtä oikeaa tapaa muodostaa ansatsi. Hän ei halua teoksessaan antaa jotain tiettyjä kasvonilmeitä avuksi ansatsin luomiseen, koska tärkeämpää ulkonäön sijasta on hänen mukaansa se, mikä kuulostaa hyvältä. Erityisen haitalliseksi hän kokee kuitenkin alahuulen levittämisen ja hymylihaksilla tehdyn ansatsin. Toisaalta totaalisen rentoa ansatsia hän ei kuitenkaan suosittele, koska liika rentous tarkoittaa ansatsin romahtamista. (Wye 1988, 15.)

Wye lähestyy ansatsia äänenlaadun näkökulmasta ja painottaa sitä, että äänenlaatua on harjoiteltava tarkkaavaisesti eikä tyytyä sellaiseen ansatsiin, jolla saa äänet helposti syttymään. Hänen mukaansa äänenlaatuun vaikuttavat seuraavat tekijät (Wye 1988, 15–17):

1. Huulten puhallusaukon koko. Puhallusaukon muodostaminen on hänen mukaansa yksilöllistä: toisille helppoa ja toisille vaikeampaa, riippuen kasvojen lihaksista.
2. Kuinka paljon huilun suuaukosta on peitossa. Tämä on Wyen mukaan erityisen tärkeää, koska sillä on vaikutus intonaatioon ja säveltasojen paikallaan pysymiseen. Wye ohjeistaa kääntämään huilua tarpeeksi ulospäin, jotta ilmavirta osuu oikein ja soitetun sävelen harmoniassa perussävel vahvistuu. Näin syntyy hänen mukaansa resonoiva ja kantava äänenlaatu.
3. Ilmavirran suunta. Wyen mukaan tämä löytyy kokeilemalla ja harjoittelemalla. Hänen mukaansa tärkeää on puhaltaa tarpeeksi alaspäin, ohjaten ilmavirtaa

ylähuulella, leualla ja tarvittaessa jopa päällä. Ilmavirran määrää Wye ei suosittelen muokkaamaan, kaikki äänenlaatuun liittyvät korjaukset tulisi hänen mukaansa tehdä sen suuntaa muuttamalla.

4. Suuontelontilat, nenä ja kurkku. Näiden muokkaamisen oppiminen onnistuu Wyen mukaan kokeilemalla ja harjoittelemalla. Jokaiselle äänelle tarvitaan eri määrä ilmaa, jotta se saadaan syttymään kauniisti. Siksi suuntilaa on muokattava, esimerkiksi niin, että yrittää saada haukottelun tunteen soittaessa.
5. Suukappaleen laatu, huilun rakenteelliset aspektit ja design sekä rakennusmateriaalit.

Wye kannustaa tekemään paljon erilaisia harjoituksia, mutta muistuttaa, että ääniharjoitukset itsessään eivät paranna sointia, vaan halu kuulostaa paremmalta parantaa sointia. Hän korostaa soittajan itsensä halua valita oma äänenlaatunsa ja äänensävynsä, mutta hänen mukaansa on fiksua kokeilla eri sointeja ja pystyä useammanlaiseen soittotapaan. Hyvän soinnin Wyen mukaan olla tulee kuitenkin fokuoitunut, kantava, vireessä ja muokattavissa säveltäjän toiveiden mukaan. (Wye 1988, 17.)

4.3 Herbert Lindholm: *Flautissimo: pedagoginen huilukansio*

Herbert Lindholm (s. 1945) on suomalainen huilisti, säveltäjä ja huilunsoitonopettaja. Lindholm on toiminut Kuopion konservatoriossa ja Savonia Ammattikorkeakoulussa huilunsoiton ylilehtorina sekä Kuopion kaupunginorkesterin huilun äänenjohtajana. Hän säveltänyt runsaasti erityisesti huilulle, mutta sävellystyö sisältää myös kamarimusiikki- ja orkesteriteoksia.

Lindholm kuvaa kirjassaan *Flautissimo: pedagoginen huilukansio* (1985) huilunsoiton eri osa-alueita kuten hengitystä, äänenmuodostusta ja sormitekniikkaa. Lisäksi hän käy läpi huilunsoiton fyysikaalisia ja psyykkisiä haasteita sekä antaa pedagogisia huomiota huilun opettamisesta.

Lindholm ohjeistaa ansatsin muodostamisen niin, että huulia hieman supistaen, niin kuin u-vokaalia sanottaessa, avataan huulten keskelle pieni soikea aukko. Alahuulta ei saa levittää kireäksi, vaan pyritään siihen, että huulten sileät sisäpinnat muotoilevat ilmavirtaa. Lindholmin mukaan ansatsin muodostamisessa auttaa suupielten nojaaminen kiinteästi kulmahampaita vasten ja ylähuulen keskiosan rento kurotus eteenpäin. Ylähuuli ohjaa ilmaa, hieman edempänä kuin alahuuli, jotta ilmavirta osuu alaviistoon puhallusaukkoon. Alahuulen tulee peittää 1/3-osan aukosta ja suukappaleen tulee olla kevyesti leukaa vasten niin, että myös alahuuli voi osallistua ilmavirran säätelyyn. (Lindholm 1985, 20–21.)

Lindholmin mukaan huilun äänenmuodostus koostuu neljästä osatekijästä (Lindholm 1985, 20–23, 28–31):

1. Ilmavirran koko, muoto ja nopeus. Niillä vaikutetaan dynamiikkaan, resonanssiin, äänenväriin ja -laatuun sekä intonaatioon. Ilmavirran kokoa ja muotoa säädetään ansatsilla, mutta vain niin pienesti, että se ei näy ulospäin. Alarekisterissä on suuri huultenaukko, ilmavirran määrä ja virtaamisnopeus eli ilmanpaine, ylärekisterissä taas päinvastoin.
2. Ilmavirran tulokulma. Mitä jyrkempi puhalluskulma, sitä matalampi ääni. Äänenlaatua ja sointiväriä voi muokata puhalluksen tulokulmaa vaihtamalla. Parhaan mahdollisen tulokulman löytäminen on keskeinen asia ansatsin etsimisessä ja siinä ilmenee monilla huilisteilla paljon ongelmia. Lindholmin mukaan toispuolinen huultenaukko voi olla joillekin parempi kirkkaan äänen löytämiseksi.
3. Huultenaukon etäisyys puhallusaukon reunasta. Tämä vaikuttaa äänen kantavuuteen ja resonanssiin.
4. Suuontelon resonanssitila. Tämän muodostamiseen käytetään huulia, poskia, kielenkantaa ja nielua. Tällä suuontelon resonanssitilan muokkaamisella voidaan suoraan vaikuttaa huilulla soitetun äänen yläsävelsarjan osasävelrakenteisiin ja siten niitten suhteeseen perussäveleen. Tästä ovat seurausta erilaiset sointivärit, esimerkiksi supistunut suuontelontila saa aikaan terävän sointiväriin. Tavoiteltavaa on saada ylärekisteri pyöreän pehmeiksi ja alarekisteri lämpimän

kantavaksi. Lisäksi tällä suun sisätilojen ja kurkun asennon muokkaamisella voidaan vaikuttaa myös intonaatioon.

4.4 Pedagoginen pohdinta

Edellä esiteltyjä kolmea eri pedagogista lähdettä vertaillen voi huomata, että nykyäänkin äänenmuodostuksesta ja ansatsista on olemassa monenlaisia käsityksiä. Tähän päivään mennessä ei ole muodostunut yhtä tiettyä mallia, jota kaikki huilistit noudattaisivat, vaan eri opettajat lähestyvät aihetta hieman eri näkökulmista ja painottavat eri asioita. Erilaiset opetustraditiot ja opetuksen koulukunnat vallitsevat eri puolilla maailmaa, eikä yhtenäistä soittamisen tapaa ole muodostunut. Vaikka näkemysten välillä on yhtäläisyyksiä eivätkä ne ole toisiaan poissulkevia, on mielestäni vaikea sanoa, mikä niistä olisi paras tai oikea. Tämän vuoksi aloitteleva huilupedagogi onkin hankalan tilanteen edessä, sillä hänen tulee pohtia, millä tavoin hän opettaa äänenmuodostusta ja ansatsia, minkälaiseen näkemykseen hänen opetustapansa pohjaavat.

Huilun äänenmuodostus ja ansatsi ei ole yksinkertaista ja siihen vaikuttavat monet seikat. Se, mitkä kaikki seikat vaikuttavat ja missä suhteessa, riippuu hyvin paljon siitä, keneltä asiasta kysyy. Tämän vuoksi myös aloittelevan huilupedagogin on olennaista ymmärtää, että hänen omat näkemyksensä ansatsista ja äänenmuodostuksesta pohjautuvat todennäköisesti siihen traditioon ja näkemykseen, jota hänen oma opettajansa on noudattanut. Tietysti voi olla myös mahdollista, että aloittelevalla huilupedagogilla on itsellä omat käsitykset äänentuottamisesta ja ansatsista, jotka poikkeavat siitä, mitä hänelle itselleen on opetettu. Kuitenkin klassisen musiikin opetustraditio perinteisesti on keskittynyt tiedon siirtämiseen mestari-kisälli-asetelmassa ja väittäisin, että tämä asetelma on edelleen tavallisin tapa opettaa musiikkia ja kouluttaa uusia soitonopettajia. Pohtimisen arvoista onkin omaa opettajanuraa aloittaessa tiedostaa nämä mahdolliset ennakkonäkemykset ansatsista ja miettiä, miten ne vaikuttavat siihen, mitä opettaa omille oppilailleen. Äänenmuodostusta ja ansatsia on hyvin vaikea opettaa, jos ei ole tietoinen siitä, minkälainen oma käsitys on aiheesta ja minkälaiset seikat kokee merkittäviksi sen suhteen.

Ansatsi on merkityksellinen huilunsoitossa äänentuottamisen lisäksi myös siksi, että se on suorassa yhteydessä siihen, miltä huilun ääni kuulostaa. Se, miltä soitto kuulostaa on soittamisen ydinasioita ja usein toimii kriteerinä musiikin arvioimiselle. Äänenlaatu ja äänensävyt ovat niitä tekijöitä, jotka erottavat musiikin äänistä ja tekevät siitä taidetta. Jos soittamisella halutaan pyrkiä taiteen tekemiseen eikä pelkästään erikorkuisten äänten tuottamiseen, on hyvin olennaista keskittyä äänentuottamisen ja ansatsin opettamiseen.

Kuitenkin se, minkä jokainen kokee taidemusiikin tekemisessä tavoittelemisen arvoiseksi, on yksilöllistä. Yksilöllisyys näkyy pedagogisessa materiaalissa vahvasti, sitä korostavat kaikki tarkastelemani kirjat. Kaikkien näiden kirjojen mukaan ansatsin etsiminen on jokaisen soittajan henkilökohtainen prosessi, ja se saa ja sen tulee olla yksilöllinen. Jokainen ihminen on erilainen ja siksi jokainen ansatsi on erilainen. Tästä johtuen myös jokaisen huilistin soittotapa on erilainen ja samasta huilusta voikin kaksi soittajaa saada täysin erilaisia sointeja ja äänensävyjä. Siksi onkin pohtimisen arvoista, onko opettajan tehtävä tässä suhteessa olla enemmän ohjaajana oppilaan yksilöllisen ansatsin ja soittotavan löytymiselle kuin määrätä ja päälle liimata joku oppilaalle tietty soittamisen tapa. Aloittelevan huilupedagogin tulisikin pohtia, minkälaista estetiikkaa hän tavoittelee huilunsoitossa ja minkälaista sointia hän opettaa oppilailleen.

5 Huilukoulut

5.1 Tiedonhaku ja valintakriteerit

Pedagogisten materiaalien ja oman ansatsin remonttiprosessin pohjalta halusin lähteä tutkimaan, mitä erilaisissa huilukoulussa opetetaan äänenmuodostuksesta, ansatsista ja soinnista. Lähdin ensin kartoittamaan erilaisia käytössä olevia huilukouluja useista tietokannoista: Metropolian kirjastosta MetCatista, Taideyliopiston kirjastosta Arscasta sekä pääkaupunkiseudun kaupunkien kirjastoista Helmetistä. Erityisesti tutustuin näiden tietokantojen asiasanoilla ”soitonopas” + ”huilu” luokiteltuun sisältöön. Lisäksi vierailin nuottikauppa Ostinaton ja musiikkikauppa F-musiikin nettisivuilla ja tutkailin sivujen haku- ja rajaustyökalujen avulla myydyimpiä huilukouluja.

Hakutulosten rajaaminen oli aluksi melko hankalaa ja jouduin tekemään muutamia rajoituksia, jotta aineistoni ei paisuisi valtavaksi. Päädyin siihen, että otan tarkasteltavaksi aineistoksi vain huilukouluja, jotka ovat:

1. Vuoden 2000 jälkeen julkaistuja. Kuten historiaa tarkastellessa voidaan todeta, käsitykset huilun soittotavasta ovat muuttuneet moneen kertaan vuosien aikana. Mielestäni on relevanttia keskittyä vertailussani tämän päivän huilukouluihin ja käsityksiin. Lisäksi mielestäni on olennaista keskittyä juuri niihin huilukouluihin, joita todennäköisimmin käytetään Suomessa huilunopetukseen ja jotka ovat monen saatavilla. Suurin osa kirjastoista ja nuottikaupoistani löytämistäni huilukoulusta oli vuoden 2000 jälkeen kirjoitettuja, joten tämä rajaus on mielestäni siksi myös perusteltu.
2. Suomenkielisiä. Tähän rajaukseen päädyin, jotta aineistoja olisi helpompi vertailla keskenään eivätkä termit menisi sekaisin.
3. Alkeisopetukseen suunnattuja. Mielestäni kiinnostavaa on juuri se, miten äänenmuodostus ja ansatsi opetetaan ensimmäistä kertaa oppilaalle ja miten sitä kehitetään nimenomaan alkeisvaiheessa. Mukaan katsaukseen olen ottanut sekä lapsille että aikuisille suunnattuja huilukouluja.

Pyrin tutustumaan mahdollisimman moneen huilukouluun, jotka täyttivät nämä kriteerit. Yhteensä olen valinnut tähän katsaukseen seitsemän huilukoulua. Olen kuitenkin tietoinen, että tästä työstä on jäänyt pois joitakin huilukouluja, enkä väitä tähän työhön tekemäni katsauksen olevan missään nimessä kokonaisvaltainen tai täydellisesti kattava. Toivon kuitenkin, että valitsemani otos on tarpeeksi riittävä ja se silti kuvaa tarpeeksi laajasti Suomessa käytössä olevia huilukouluja ollakseen relevantti.

5.2 Huilukoulujen esittely

Seuraavaksi esittelen lyhyesti edellä mainituilla kriteereillä valitsemani huilukoulut aakkosjärjestyksessä.

5.2.1 Jaana Laasonen & Riikka Rahivaara-Tarkka: *Colour Flute A*

Teos pohjautuu unkarilaisen Zoltan Kodályn kehittämään Kodály-soittometodiin ja Géza Szilvayn alunperin viululle kehittämän Colour Strings -menetelmään. Huilukoulussa keskiössä on oppilaan ehdoilla eteneminen ja monipuolisen soittimen hallinnan saavuttaminen. Värien käyttö on isossa roolissa tässä huilukoulussa, samoin kun solmisaation käyttö. Kirjassa on myös paljon värikästä kuvitusta, eikä juurikaan tekstiä. Kirjan sisältämät lyhyet kappaleet ovat pääasiassa kansanmusiikkia. Huilukoulu on suunnattu lapsille.

5.2.2 Katarina Fritzén, Visa Turunen & Karin Öhman: *Huilu ja minä 1*

Huilu ja minä 1 on alun perin ruotsinkielisen Katarina Fritzénin ja Karin Öhmanin teoksen *Flöjten och jag 1* pohjalta suomennettu ja muokattu huilukoulu. Suomennoksen on tehnyt Visa Turunen. Alkuperäisteoksesta on vaihdettu joitain kappaleita suomalaisessa kulttuuriperinnössä enemmän tunnetuiksi, mutta muuten sisällöltään ne ovat samat. Kirjaan on valikoitu kappaleita useasta eri genrestä: kansanmusiikista, länsimaisesta taidemusiikista ja rytmimusiikista. Lyhyiden kappaleiden lisäksi kirja sisältää yleisiä soitto-ohjeita, musiikinteoriaa, sormitustaulukoita ja improvisaatioharjoituksia. Kirjassa on piirrettyä kuvitusta, mutta sen kohderyhmää ei ole tarkasti määritelty.

5.2.3 Ainokaisa Pitkänen: *Huilun taikaa*

Teos on 6–10-vuotiaille vasta-alkajille suunnattu huilunsoiton oppimateriaalikirja. Se sisältää lyhyitä kappaleita, improvisaatio- ja sävellysharjoituksia, musiikinteoriaa ja yleisiä soitto-ohjeita. Kirjassa painotetaan opettajan ja oppilaan yhteissoittoa tunteilla ja esimerkiksi ksylofonin ja rummun käyttöä säestysinstrumenttina opetuksessa. Kirjassa on piirrettyä kuvitusta.

5.2.4 Ainokaisa Pitkänen: *Marin huilukoulu 1–2 osa*

Tämä huilukoulu sisältää paljon lyhyitä kappaleita, pääasiassa lastenlauluja ja kansanmusiikkia. Kirjassa on myös piirrettyä kuvitusta sekä musiikinteoriaa asteikkojen ja

sormitusten muodossa. Kirja on uusittu yhteisnide aiemmin ilmestyneistä *Marin huilukoulu 1*-ja *Marin huilukoulu 2* – teoksista.

5.2.5 Helena Heinonen: *Miitu Monsterin julmanhauska huilukoulu*

Huilukoulu on suunnattu lapsille ja siinä on persoonallinen kuvitus, jossa erilaiset monsterihahmot toimivat oppilaan tukena soitonopettelussa. Huilukoulun sisältämät sävelmät ovat pääasiassa kansanmusiikkia ja Heinosen omia sävellyksiä. Teos sisältää lisäksi ohjeita soitonopiskeluun niin oppilaalle, opettajalle kuin vanhemmallekin sekä musiikinteoriaa.

5.2.6 Laura Perälä: *Syntynyt soittamaan*

Syntynyt soittamaan on aikuisille suunnattu alkeishuilukoulu. Tämä kirja on Turun Ammattikorkeakoulun oppimateriaali ja sen kappaleet koostuvat pääasiassa suomalaisista kansansävelmistä ja Perälän omista sävellyksistä. Lyhyiden kappaleiden lisäksi teos sisältää musiikinteoriaa ja kuvaimprovisaatioharjoituksia. Kirjassa on valokuvakuvitus ja se sisältää myös pianosäestyksen CD:n muodossa.

5.2.7 Marja-Leena Mäkilä & Heli Talvitie: *Vivo huilu*

Tämä huilukoulu on suunniteltu 6–9-vuotiaille vasta-alkajille. Se sisältää lyhyitä kappaleita, improvisointi- ja yhteismusisointiharjoituksia sekä tekniikka- ja sointiharjoituksia. Kappaleet koostuvat sekä kansanmusiikista, lastenlauluista että länsimaisesta taidemusiikista. Teos sisältää myös yleisiä soitto-ohjeita ja musiikinteoriaa. Kirjassa on piirretty kuvitus ja erillinen säestysliite.

5.3 Tutkimuskysymykset

Asettamani tutkimuskysymykset muodostuivat aiemmin esitetyn lukemani pedagogisen materiaalin perusteella (Galway: *Flute*, Wye: *Proper Flute Playing* ja Lindholm: *Flautissimo: pedagoginen huilukansio*). Lisäksi tarkastelin aineistoa oman kokemukseni pohjalta ja sen mukaan, mitä omassa opetuksessani olen huomannut tarvitsevani huilukouluilta.

Ensimmäinen tutkimuskysymys muodostui hyvin selkeäksi: Onko aineistossa mitään äänentuottamisesta? Tällä tarkoitan sitä, että onko aineistossa ylipäätään mitään siitä, miten huilusta otetaan ääni. Tämä ensimmäinen tarkastelukysymys rajasi aineistoani huomattavasti, sillä kuten alla olevasta taulukosta voidaan todeta, muutamassa huilukouluissa ei ollut mitään äänenmuodostukseen liittyen. Tämä kysymys jakoi aineiston kahtia ja toimi jatkovalintakriteerinä sille, mitä huilukouluja lähdin tarkastelemaan enemmän.

Seuraavaksi tarkastelin niitä huilukouluja, jotka sisälsivät ylipäätään jotain äänenmuodostukseen liittyen. Seuraava tutkimuskysymys liittyy äänenmuodostuksen ytimeen: Opetetaanko aineistossa äänenmuodostuksen peruseriaatteet? Nämä periaatteet on avattu tarkemmin tämän työn luvussa 3.1. Lyhyesti tiivistettynä, tällä tarkoitan selitystä siitä, että huilusta syntyy ääni, kun puhalluksen ilmavirta osuu huilun suuaukon reunaan.

Jos edelliseen kysymykseen vastausta oli myöntävä, tarkastelin vielä tätä äänen syntymisperiaatetta lisäkysymyksellä: Onko äänenmuodostus selitetty sanallisesti vai kuvallisesti? Mielestäni tällä on olennainen ero opetustilanteen kannalta ja esimerkiksi termien oppimisen kannalta. Olennaisia tarkastelukohtia olivat myös, minkälaisia termejä selityksessä on käytetty ja minkälaista kuvastoa on valittu ansatsiin liittyen.

Seuraavaksi tarkastelin äänenmuodostus- ja ansatsiharjoituksia. Onko niitä, ja jos on, ovatko ne nuoteiksi aukikirjoitettuja, sanallisesti ohjeistettuja vai kenties mielikuviin pohjautuvia? Tutkin tässä kysymyksessä vain suoraan ansatsiharjoitukseksi tarkoitettuja harjoituksia, mutta en esimerkiksi sormitekniikkaharjoituksia. Näitä toki voi käyttää opetuksessa myös ansatsin harjoitteluun, mutta tässä työssä keskityin vain selkeästi ja pääasiassa pelkän ansatsin kehittämiseen tarkoitettuihin harjoituksiin.

Kuten pedagogisesta materiaalista voidaan todeta, ansatsin yhteys sointiin on olennainen. Siksi mielestäni myös sointiin ja äänensävyihin liittyvät kysymykset ovat relevantteja tarkastelukohteita ja on perusteltua käsitellä niitä myös tässä työssä. Sointiin ja äänensävyihin liittyvät kysymykset ovat samankaltaisia kuin ansatsiin liittyvät kysymykset: Onko huilukoulussa puhetta soinnista tai äänenväristä ja onko niihin liittyviä harjoituksia?

Tutkimuskysymysten kokonaisuuden hahmottamiseksi ja vertailun helpottamiseksi kokosin huilukoulujen tarkastelutyön tuloksista alla esitetyn taulukon. Muodostin taulukon niin, että huilukoulut muodostavat rivit ja jokainen tutkimuskysymys on oma sarakkeensa. Pyrin tekemään mahdollisimman yksinkertaisen taulukon ja vastaamaan tutkimuskysymyksiin pääasiassa joko ”kyllä” tai ”ei”. Niissä tapauksissa, jossa vastaus tutkimuskysymykseen ei ollut yksiselitteinen, käytin ilmaisua ”osittain” sekä mahdollista lisätarkennusta esimerkiksi opetuksen keinoihin liittyen. Jos tutkimuskysymys ei ollut relevantti jossain tietyssä aineistossa, se on merkattu viivalla.

Taulukko 1. Huilukoulujen vertailutaulukko

	Onko aineistossa mitään äänen tuottamisesta?	Opetetaanko äänenmuodostuksen peruseriaatteen?	Sanallisesti ja/vai kuvallisesti?	Onko äänenmuodostus- ja/tai ansatsiharjoituksia?	Onko puhetta äänenväristä tai soinnista?	Onko sointiharjoituksia?
1.Colour Flute A	Ei	Ei	-	Ei	Ei	Ei
2.Huilu ja minä 1	Kyllä	Kyllä	Sanallisesti ja kuvallisesti	Ei	Ei	Ei
3.Huilun taikaa	Kyllä	Kyllä	Sanallisesti ja kuvallisesti	Kyllä	Ei	Ei

4. Marin huilukoulu	Ei	Ei	-	Ei	Ei	Ei
5. Miitu Monsterin julmanhauska huilukoulu	Kyllä.	Ei. Opettaja neuvoo.	-	Kyllä	Ei	Ei
6. Syntynyt soittamaan	Kyllä.	Ei. Opettaja neuvoo.	-	Ei	Ei	Ei
7. Vivo	Kyllä	Osittain	Osittain kuvallisesti	Kyllä	Osittain	Kyllä

Yllä olevasta taulukosta voidaan kerta silmäyksellä nähdä tekemäni huilukouluvertailun tulokset. Esittelen seuraavaksi tarkemmin vertailun tuloksia ja kuvailen tarkastelemieni huilukoulujen sisältöä tutkimuskysymyksiin liittyen.

6 Huilukoulujen vertailua

6.1 Äänenmuodostus

Äänenmuodostuksesta on puhetta viidessä huilukoulussa seitsemästä. Ainoastaan *Colour Flute A* ja *Marin huilukoulu 1–2* sivuuttavat äänenmuodostuksen kokonaan, eikä niistä löydy mitään mainintaa koko aiheesta. *Colour Flute A* noudattaa tiettyä metodologiaa, opetusmenetelmää, ja voi olla, että siksi tämä puoli on sivuutettu. *Marin huilukoulu 1–2* puolestaan määrittelee itsensä enemmän ohjelmistokirjaksi ja voi olla, että siksi äänenmuodostus on jätetty siitä pois. Molemmat huilukoulut keskittyvät selvästi enemmän sormitusten sekä nuotin- ja rytminluvun oppimiseen. Nämä kaksi huilukoulua on sivuutettu seuraavissa tutkimuskysymyksissä, koska ne eivät sisällä mitään muutakaan äänenmuodostukseen, ansatsiin, sointiin tai äänensävyihin liittyen ja tämän toistaminen jokaisen kysymyksen kohdalla ei ole tarpeellista.

Miitu Monsterin julmanhauska huilukoulu ja *Syntynyt soittamaan* eivät myöskään varsinaisesti sisällä tietoutta äänenmuodostuksesta. Ne kuitenkin perustelevat tämän valinnan sillä, että niiden mukaan opettaja itse tietää parhaiten, miten selittää äänentuottamisen ja -syntymisen. Näiden huilukoulujen mukaan siis opettaja osaa opettaa äänenmuodostuksen parhaiten itse oppimistilanteessa eikä tietoa tästä aiheesta ole siksi sisällytetty näihin kirjoihin.

Varsinaisesti äänenmuodostuksesta on enemmän *Huilu ja minä 1:ssä*, *Huilun taiassa* ja *Vivo huilussa*. Näissä huilukoulussa oli kaikista eniten materiaalia ylipäättänsä tarkasteltuun aiheeseen liittyen.

Seuraavaksi tarkastelen, mitä äänenmuodostuksesta opetetaan kussakin kirjassa, miten äänenmuodostuksen peruseriaate ilmenee ja millaisia keinoja tiedon esittämiseen käytetään.

6.2 Äänenmuodostuksen peruseriaate ja sen selittämisen keinot

Sanallinen selitys äänenmuodostuksen peruseriaatteista löytyy *Huilu ja minä 1:stä* ja *Huilun taikaa* -huilukoulusta. Molemmat selittävät äänen syntyvän, kun ilma halkeaa kohdatessaan puhallusaukon reunan. Molemmissa kirjoissa on lisäksi kuvitusta tukemassa tätä selitystä, esimerkiksi kuva huulista suokappaleella edestäpäin kuvattuna. Lisäksi *Huilu ja minä 1:ssä* on sivusta päin piirretty kuva, halkileikkaus, ilmavirran osumisesta puhallusaukon reunaan. *Vivo huilussa* ei ole selitetty äänensyntymisen periaatetta, vaikka siinä kuitenkin käsitellään ansatsia muulla tavoin.

Huulten asento on selitetty kuvallisesti kaikissa kolmessa huilukoulussa. *Huilu ja minä 1:ssä* ja *Huilun taiassa* ei ole muita sanallisia määreitä kuvaamassa huulten asentoa soitettaessa. Näissä kirjoissa on kuvat huulista suokappaleella edestäpäin katsottuna. Lisäksi *Huilun taiassa* on ohjeistettu peittämään alahuulella 1/3- osa puhallusaukosta. Tämän ohjeen lisänä on piirretty kuva suokappaleesta, jonka puhallusaukosta 1/3-osa on väritetty yli mustalla.

Vivo huilussa on kuva ansatsiin liittyen hieman raollaan olevista huulista tekstillä ”normaaliasento”. Ainut kirjallinen ohje ansatsin muodostamiseen on: ”Ilmavirta tulee ulos pienestä aukosta, huulten keskiosasta, kosteiden pintojen välistä”. Samalla sivulla tämän kuvan vieressä oppilasta ohjeistetaan muodostamaan ansatsi niin, että huulet eivät ole hymyssä eikä rypyssä. Näistä molemmista ei-hyvistä ansatseista on kuvalliset esimerkit. Suukappaleen asettamisesta huulille tai ilmavirran puhalluskulmasta ei ole *Vivo huilussa* mainintaa tai kuvaa.

6.3 Äänenmuodostus- ja ansatsiharjoituksia

Äänenmuodostus- ja ansatsiharjoituksia on neljässä huilukoulussa: *Huilu ja minä 1:ssä*, *Huilun taiassa*, *Miina Monsterin julmanhauskasta huilukoulussa* ja *Vivo huilussa*. Kaikki nämä huilukoulut ohjeistavat nämä harjoitukset sanallisesti tai kuvallisesti, yksikään huilukoulu ei sisällä nuoteiksi auki kirjoitettuja harjoituksia äänenmuodostukseen tai ansatsiin liittyen.

Yleisin aineistosta löytynyt ansatsiharjoitus on pelkällä suukappaleella äänenottamisen harjoittelu. Tällainen harjoitus on *Huilu ja minä 1:ssä*, *Huilun taiassa* ja *Miina Monsterin julmanhauskassa huilukoulussa*. Kaikki nämä huilukoulut ohjeistavat tämän harjoituksen yhteydessä kuvittelemaan puhaltavasi pulloon, ja että huilusta saa äänen melkein samalla tavalla. Pullomielikuvaa oli vahvistettu lisää *Huilun taiassa* kuvituksella, muissa huilukouluissa ei tähän harjoitukseen liittyen ollut kuvitusta.

Toinen harjoitus, joka on kahdessa huilukoulussa, *Huilun taiassa* ja *Vivo huilussa*, liittyy ilmavirran ohjaamiseen. Tässä harjoituksessa yritetään puhaltaa ilmavirta pistemäisesti kasvojen eteen nostettuun omaan kämmeneen. Tämän onnistuttua yritetään liikuttaa puhallusta ylös ja alas pitkin omaa kämmentä ja käsivartta. Molemmat huilukoulut korostavat tässä harjoituksessa sitä, että päätä ei saisi liikuttaa ilmavirran suuntaa ohjatessa. Lisäksi *Vivo huilu* ohjeistaa oppilasta vertaamaan omaa puhallusta opettajan puhallukseen tämän harjoituksen yhteydessä.

Huilun taikaa- huilukoulusta löytyy edellä mainittujen harjoitusten lisäksi vielä kaksi kasvojen asentoon liittyvää harjoitusta. Ensimmäisessä harjoituksessa kehoitetaan

sanallisesti oppilasta tutkimaan peilin avulla erilaisia naaman asentoja. Tähän harjoitukseen on liitettyä yksinkertaisia piirrettyjä kasvonilmeitä, hymiöitä. Tätä seuraa harjoitus, jossa oppilasta ohjeistetaan sanallisesti puhaltamaan etusormeen mahdollisimman luonnollisella naaman asennolla. Tätä harjoitusta selventää viereinen kuva, jossa piirretty ihmishahmo pitää kättään etusormi ojennettuna osoitusasennossa alahuulen alla.

6.4 Sointi ja äänensävy sekä sointiharjoitukset.

Ainut huilukoulu, joka käsittelee sointia ja äänensävyä on *Vivo huilu*. Muissa huilukouluissa ei ole selkeitä sointiin liittyviä harjoituksia tai ohjeita siitä, minkälaista sointia oppilaan tulisi tavoitella. *Vivossa huilussa* on ”Soivat sävelet” -nimellä merkittyjä harjoituksia, joiden tarkoituksena on nimenomaan keskittyä soinnin löytämiseen. Nämä harjoitukset ovat auki kirjoitettuja nuoteiksi ja ne sisältävät pääasiassa yksinkertaisia asteikkomaisia harjoituksia, joita on tarkoitus soittaa hitaasti ja sointia kuunnellen. Näitä harjoituksia on läpi koko kirjan, ja ne muuttuvat haastavammiksi mitä edemmäs kirjaa mennään. Mitään tarkkoja sanallisia ohjeita soinnille tai äänenväriille ei teoksessa kuitenkaan anneta, niitä kehoitetaan vaan kuuntelemaan ja soittamaan harjoituksia kauniilla äänellä.

6.5 Vertailun herättämiä ajatuksia ja kehittämisehdotuksia

Nämä ehdotukset ovat täysin omiani, eikä niiden tarkoitus ole kritisoida tarkastelemiani huilukouluja tai niiden tekijöitä.

Kuten pedagogisesta materiaalista voidaan todeta, on huilun äänenmuodostamisen peruseriaatteen ymmärtäminen hyvin tärkeää huilistille. Ymmärrys siitä, että ääni syntyy puhalletun ilmavirran kohdatessa huilun puhallusaukon ulomman reunan, on olennainen siksi, että soittaja ymmärtää mihin tähdätä ilmavirtaa ja mitä tavoitella ansatsia hakiessa. Siksi mielestäni selitys tästä peruseriaatteesta olisi hyvin olennainen

sisällyttää myös huilukouluihin. Mielestäni selitys voisi olla yksinkertainen, eikä siinä tarvitsisi mennä esimerkiksi fysikaalisiin äänen syntyminen aspekteihin, mutta sen tulisi olla sen verran tarkka, että äänen syntyminen ei jää oppilaalle mysteeriksi.

Kirjallisen selityksen lisäksi mielestäni olisi hyvä sisällyttää huilukouluun kuvia tukemaan tätä äänenmuodostuksen selitystä. Kuvat voisivat olla selkeät ja yksinkertaiset, mutta mielestäni niitten pitää olla anatomisesti tarpeeksi oikeat, jotta oppilaalle ei jää epäselvyyksiä. Tässä kuitenkin törmätään tähän huilun ansatsin keskeiseen kysymykseen: onko yhtä tapaa muodostaa ansatsi? Jos vastaus on ei, koska oppilaan pitää itse löytää oma ansatsinsa, voi olla hyvä ratkaisu jättää kuvamateriaali pois huilukoulusta. Näin oppilaalle ei synny mielikuvia siitä, minkälaiselta esimerkiksi huulien asennon tulisi näyttää eikä hän yritä vääntää huuliaan esimerkiksi sellaiseen asentoon, joka ei hänen kasvojensa lihaksille sovi. Toisaalta, jos ollaan sitä mieltä, että on hyvä antaa joku esimerkki, jonka pohjalta lähdetään rakentamaan omaa ansatsia, voi olla, että kuvasta on apua.

Henkilökohtaisesti kallistun siihen näkemykseen, että joku huulten asentoon ja ansatsiin liittyvä kuva olisi hyvä sisällyttää myös huilukouluun. Näin oppilaalla olisi opettajan lisäksi joku esimerkki, siitä miltä huilun ansatsi voi näyttää ja minkä pohjalta hän voi lähteä kokeilemaan oman ansatsinsa hakemista. Sisällyttäisinkin tämän kuvan oheen tietoa siitä, että jokaisen soittajan ansatsi on yksilöllinen eikä oppilaan tulisi pyrkiä kopioimaan täydellisesti esimerkiksi opettajansa ansatsia.

Pedagogisen materiaalin sekä oman kokemukseni perusteella voin sanoa, että ansatsiin liittyvät ongelmat ovat hyvin yleisiä sekä aloittelijoilla kuin jo pidempään soittaneilla. Jotta näitä ongelmia voitaisiin ehkäistä ja jotta niin moni huilisti ei joutuisi kamppailemaan oman ansatsinsa kanssa, on mielestäni olennaista sisällyttää äänenmuodostus- ja ansatsiharjoituksia jo alkeisopetukseen. Näitä harjoituksia olisi mielestäni hyvä käydä läpi tunneilla säännöllisesti ja niitä voisi hyvin sisällyttää myös huilukouluihin. Sisällyttäisin soittotunneille esimerkiksi ilman huilua tehtäviä huulten kontrolliharjoituksia, suukappaleella tehtäviä yksinkertaisia ääniharjoituksia ja nuotiksi kirjoitettuja ääniharjoituksia, esimerkiksi intervalliharjoituksia.

Ansatsin yhteys sointiin ja äänensävyihin on hyvin selkeä, siitä mainitsi jo Quantz 1700-luvulla. Siksi mielestäni on olennaista kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla soitetaan ja minkä kuuloista ääntä tavoitellaan. Vaikka useat tarkasteleman huilukoulut sivuuttivat

tämän seikan, olisi mielestäni järkevää sisällyttää joitain harjoituksia ja ohjeita huilukouluihin tähän liittyen. Näin oppilaille syntyisi keinoja säädellä omaa sointiaan ja ymmärtää millä keinoilla siihen voi vaikuttaa. Sisällyttäisin huilukouluihin esimerkiksi mielikuvaharjoituksia ja erilaisten adjektiivien tai värien pohjalta tehtyjä sointiharjoituksia.

7 Pohdinta

Tämän työn tarkoituksena oli tutkia, mitä äänenmuodostukseen ja ansatsiin liittyvää sisältöä vuoden 2000 jälkeen julkaistut suomenkieliset alkeisopetukseen suunnatut huilukoulut sisältävät. Tämän tarkastelun tuotoksena syntyi huilukoulujen vertailutaulukko, josta voi havaita tutkimuskysymysten tulokset yhdellä kertaa. Kuitenkin on pohtimisen arvoista, onnistuinko asettamaan oikeanlaiset tutkimuskysymykset ja voidaanko näiden kysymysten tulosten perusteella tehdä johtopäätöksiä. Tutkimuskysymykset syntyivät omien kokemusteni ja pedagogisen materiaalin pohjalta, ja nämä ovat voineet rajata tarkastelunäkökulmaa niin, että joitain muita merkittäviä tuloksia on jäänyt huomaamatta. Lisäksi käyttämäni tietokannat ovat rajanneet, mitä huilukouluja olen ottanut mukaan tähän työhön, eikä voida poissulkea sitä vaihtoehtoa, että joitain olennaisia huilukouluja olisi jäänyt pois katsauksesta. Kokonaisuutena tätä tuottamani vertailutaulukkoa ei voida siis pitää täysin kattavana tai välttämättä todenmukaisena, sillä sen näkökulma pohjautuu omille subjektiivisille kokemuksilleni sekä rajatulle lähdemateriaalille.

Tekemäni huilukoulujen vertailu ei anna mahdollisuutta huilukoulujen tekijöille selittää pedagogisia valintojaan, esimerkiksi äänenmuodostuksen poisjättämisestä. Tästä johtuen on vaikea pohtia tämän huilukoulu-katsauksen tulosten syitä tai arvioida minkälaista äänenmuodostuksen ja ansatsin opetus Suomessa on. Näihin kysymyksiin voisi saada vastauksia esimerkiksi huilukoulujen tekijöitä haastatteleamalla ja tutustumalla eri huilunsoitonopettajien opetukseen ja siihen, minkälaisessa roolissa huilukoulut ovat oppitunneilla. Tämä opinnäytetyö on lähinnä katsaus niihin huilukouluihin, joita pääkaupunkiseudun kirjastoissa ja musiikkikaupoissa on tarjolla, mutta se, käyttävätkö pääkaupunkiseudun huilunsoitonopettajat niitä omassa opetuksessaan on eri kysymys.

Itse olin hieman yllättynyt huilukoulujen tarkastelun tuloksista, sillä olin olettanut, että useammassa huilukoulussa olisi äänenmuodostukseen ja ansatsiin liittyvää sisältöä. Tämä löydös vahvistaa mielestäni sitä ajatusta, että äänenmuodostukseen ja ansatsiin liittyvä tietous ja näkemykset eivät usein ole kirjoitetussa muodossa, vaan ne siirretään eteenpäin suullisena perimätietona. Monet huilukoulut jättävät äänenmuodostuksen ja ansatsin opettamisen kokonaan opettajan vastuulle ja luottavat opettajan omaan tietouteen. Pohtimisen arvoista on kuitenkin, onko tämä tapa paras vai olisiko hyödyllistä sisällyttää tietoa äänenmuodostuksesta ja ansatsista myös huilukouluihin.

Tästä päästään takaisin äänenmuodostuksen ja ansatsiin liittyvien keskustelujen ydinkysymykseen: Onko yhtä oikeaa tapaa soittaa huilua? Se, että äänenmuodostusta ja ansatsia ei ole sisällytetty huilukouluun, antaa opettajalle tilaa opettaa niin kuin itse kokee hyväksi. Lisäksi ennen kaikkea se antaa oppilaalle mahdollisuuden löytää itse oma tapansa soittaa, eikä rajoita hänen yksilöllisyyttään. Se, millä tavalla ääni muodostetaan tai mitä tekijöitä siihen liittyy, ovat toissijaisia. Pääasia on, että soitto sujuu ja musiikkia syntyy.

Tämän opinnäytetyön tekemisen myötä olen sitä mieltä, että aloittelevan huilupedagogin täytyy vain sietää oma kokemattomuutensa äänenmuodostuksen ja ansatsin opettamisen suhteen. Hänen täytyy vain luottaa siihen tietouteen, jonka hän on omista opinnoistaan saanut ja perehtyä aiheeseen tutkimalla eri näkemyksiä. Loppujen lopuksi voi olla kuitenkin niin, että ainoastaan kokemuksen myötä voi saada varmuutta tämän aiheen opettamiseen ja siihen, että pystyy tukemaan oppilaitaan yksilöllisesti heidän omalla ansatsin etsimismatkallaan. Huilukoulujen äänenmuodostukseen ja ansatsiin liittyvät sisällöt ja harjoitukset, niin kuin huilukoulut ylipäätänsäkin, eivät voi korvata oppitunnilla opettajan omaa tietoutta, vaan ne toimivat ainoastaan apuna tunti-ilanteessa.

Olen oppinut tämän opinnäytetyön tekemisen myötä lisää äänenmuodostuksesta ja ansatsista. Ymmärrän paremmin ansatsin historiaa ja erilaisia ansatsikäsitteitä sekä erilaisiin huilukouluihin tutustumisen myötä minulla on hyvä käsitys siitä, minkälaista sisältöä niissä on. Ennen kaikkea olen kuitenkin saanut pohtia omaa ansatsiani ja opetustapaani, ja olen joutunut kyseenalaistamaan käsityksiäni ja ajatuksiani. Äänenmuodostuksen sekä ansatsin monimuotoisuus ja yksilöllisyys on isoin tema, jonka itse otan mukaani omaan opetukseeni tämän työn tekemisen myötä. Lisäksi toivon,

että tämä äänenmuodostukseen ja ansatsiin perehtyminen tuo minulle ymmärrystä pedagogina ja kehittää minua kohti monipuolista soitonopettajuutta.

Lähteet

Fritzén, K., Turunen, V. & Öhman K. 2003. Huilu ja minä 1. Tukholma: Thore Ehrling Musik AB

Galway, J. 1990. Flute. 6. p. Lontoo: Macdonald & Co Ltd

Heinonen, H. 2006. Miitu Monsterin julmanhauska huilukoulu. Vantaa: Uncle Bop

Huilusoittimet. 1978. Otavan iso musiikkietosanakirja. Keuruu: Otava

Laasonen J. & Rahivaara-Tarkka R. 2008. Colour Flute A. Tampere: Authors and Fennica Gehrman

Lindholm, H. 1985. Flautissimo: pedagoginen huilukansio. Kuopio: Kuopion työkeskus

Morris, G. 1991. Flute Technique. 3. p. New York: Oxford University Press Inc.

Mäkilä, M. & Talvitie, H. 2004. Vivo huilu. Keuruu: Otava

Perälä, L. 2011. Syntynyt soittamaan huilukoulu aikuisille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu

Pitkänen, A. 2007. Huilun taikaa. Nastola: Ainokaisa Pitkänen

Pitkänen, A. 2017. Marin Huilukoulu 1.–2. osa. Lahti: Ainokaisa Pitkänen

Poikkihuilu. 1978. Otavan iso musiikkietosanakirja. Keuruu: Otava

Quantz, J. 2001. On Playing the Flute. 2. uusintapainos. Kääntänyt E.R. Reilly. Lontoo: Clays Ltd (Alkuperäisteos *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, julkaistu 1752)

Wye, T. 1988. Proper Flute Playing - A Companion to the Practice Books. Lontoo: Novello & Company Limited